

Målnummer:	3001-04	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2006-02-15		
Rubrik:	En person som debiterats avgift till ett registrerat trossamfund begärde att skattemyndigheten skulle undanröja avgiften eftersom hon inte var medlem i trossamfundet. Skattemyndigheten har, såvitt avser frågan om medlemskapet, ansetts böra komplettera den utredning som legat till grund för dess omprövningsbeslut.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• 4 §, 5 § och 6 § lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund• 2 kap. 3 § första stycket lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet		
Rättsfall:	RÅ 2002 ref. 85		

REFERAT

C.B. utvandrade till Tjeckien den 27 mars 2001. Vid 2002 års taxering debiterade Skattemyndigheten i Västerås henne en avgift till Romersk-katolska kyrkan. C.B. begärde att skattemyndigheten skulle undanröja avgiften eftersom hon inte var medlem i eller sympatiserade med Romersk-katolska kyrkan. Skattemyndigheten hänvisade henne till att inkomma med intyg från kyrkan om att uppgiften om hennes medlemskap var felaktig. Då C.B. inte inkom med något intyg avskrev skattemyndigheten i ett omprövningsbeslut hennes begäran och överlämnade överklagandet till Länsrätten i Västmanlands län.

Länsrätten i Västmanlands län (2003-08-21, ordförande Elmin) yttrade: Enligt 6 § första stycket lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund, avgiftslagen, skall andra registrerade trossamfund än Svenska kyrkan innan uppgifter enligt 5 § lämnas skaffa skriftligt samtycke från de personer vilkas avgifter skall tas in med statlig hjälp. Samtycket skall avse avgiftsskyldigheten till trossamfundet och att avgifterna tas in med statlig hjälp. I 6 § andra stycket stadgas att om trossamfundet stadgar innehåller regler om skyldighet för medlemmarna att betala avgift till trossamfundet i den ordning som gäller för skatter och avgifter enligt skattebetalningslagen (1997:483), SBL, anses medlemmarna ha lämnat sådant samtycke som avses i första stycket. - - - Länsrätten gör följande bedömning. - Frågan om uttaget av avgift till Romersk-katolska kyrkan i Sverige är en fråga som rör förhållandet mellan C.B. och kyrkan. Om det uppstått något fel i registreringen av medlemskapet får C.B. vända sig till kyrkan för att få rättelse. - - - Överklagandet skall därför lämnas utan bifall. - Länsrätten avslår överklagandet.

C.B. fullföljde sin talan.

Kammarrätten i Stockholm (2004-04-23, Lindgren, Lindbäck, referent, Björnsson) gjorde samma bedömning som länsrätten och ändrade inte den överklagade domen.

C.B. överklagade kammarrättens dom och yrkade att den debiterade medlemsavgiften till Romersk-katolska kyrkan skulle återbetalas till henne. Vidare yrkade hon att svensk lagstiftning i nu aktuellt hänseende skulle ändras och samordnas med gemenskapsrättens bestämmelser samt att Åklagarkammaren i Västerås skulle anmälas till tillsynsmyndigheten. Till stöd för sin talan anförde C.B. sammanfattningsvis följande. Hon är inte medlem i Romersk-katolska kyrkan. Det är därför inte rimligt att kräva att hon skall

komma in till Skatteverket med ett intyg från kyrkan om att uppgiften om hennes medlemskap är felaktig för att verket skall kunna ändra den felaktigt debiterade avgiften.

Skatteverket bestred bifall till överklagandet. Verket anförde bl.a. följande. De avgifter som andra trossamfund än Svenska kyrkan tar ut är av privaträttslig natur och kräver därför någon form av samtycke från de enskilda medlemmarna (prop. 1998/99:38 s. 229 f.). Romersk-katolska kyrkan har valt att inhämta medlemmarnas samtycke genom stadgarna. I förarbetena till avgiftslagen uttalas att om samtycke ges via stadgarna bör trossamfundet svara för att medlemmarnas skyldigheter klart kommer till uttryck i stadgarna och att medlemmarna informeras om innebörden av avgiftsbetalning via skattebetalningssystemet. Vidare anfördes att i de fall trossamfundet och den enskilde har olika uppfattning om medlemskap/avgiftsskyldighet kan ett samtycke via stadgarna möjligen sägas ge den enskilde en något svagare ställning gentemot trossamfundet än ett skriftligt samtycke. - Av 5 § andra stycket avgiftslagen följer att de uppgifter som lämnas till Skatteverket från ett registrerat trossamfund endast får avse personer som har eller anses ha samtyckt enligt 6 § avgiftslagen till att betala avgift till trossamfundet. Skatteverket måste därför kunna presumera att de uppgifter som ett trossamfund lämnar till verket i enlighet med nämnda lag är riktiga och att trossamfundet har fått erforderligt samtycke från personerna i fråga. - Trossamfundet ansvarar för att de uppgifter som lämnas till Skatteverket är riktiga. Enligt personavgiftslagen (1998:204), PuL, får nämligen de personuppgifter rörande religiös övertygelse som en ideell organisation med religiöst syfte får behandla lämnas ut till tredje man endast om den registrerade uttryckligen har samtyckt till det (9 § första stycket g och 17 § PuL). Det är i första hand trossamfundet som skall genomföra utredningar när misstanke om fel uppkommer. Om en uppgift skulle visa sig felaktig är trossamfundet enligt 28 § PuL skyldigt att rätta uppgiften och att underrätta mottagaren av uppgiften. - Om Skatteverkets behandling av personuppgifter i beskattningsdatabasen överensstämmer med de uppgifter samfundet lämnat måste uppgifterna också anses riktiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen, dvs. att ge trossamfundet den avgiftshjälp som regeringen har beslutat (2 § PuL samt 1 kap. 3 § första stycket 3 lagen /2001:181/ om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, SdbL, jämfört med 9 § första stycket g och h PuL).

Datainspektionen anförde i ett av Regeringsrätten inhämtat yttrande bl.a. följande.

Som Datainspektionen uppfattar saken har klaganden inte framställt någon begäran om rättelse av de personuppgifter som behandlas i beskattningsdatabasen avseende henne. Fråga uppkommer då vilken skyldighet Skatteverket har att självant vidta rättelse. Skatteverket skall som personuppgiftsansvarig se till att de personuppgifter som behandlas är riktiga och att alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen (1 kap. 3 § första stycket 3 och 6 § SdbL samt 9 § första stycket g och h PuL). Ett aktivitetskrav åvilar således Skatteverket även om någon begäran om rättelse inte har framställts (prop. 1997/98:44 s. 87). Vilka åtgärder som är rimliga för den personuppgiftsansvarige att vidta får bedömas mot bakgrund av omständigheterna i varje enskilt fall. Med hänsyn till bestämmelserna i 5, 6 och 8 §§ avgiftslagen måste Skatteverket normalt kunna förutsätta att de personuppgifter som myndigheten erhåller från trossamfundet är riktiga. Det aktivitetskrav som ställs på Skatteverket i ett fall som det nu aktuella, utöver att kontrollera att de registrerade uppgifterna överensstämmer med de som trossamfundet skickat in, kan därför sägas vara lågt. Om det under Skatteverkets handläggning av ärendet visar sig att uppgiften är oriktig följer även ett krav på att verket rättar uppgiften om avgiftsskyldighet i beskattningsdatabasen.

Regeringsrätten (2006-02-15, Eliason, Schäder, Stävberg, Lundin, Fernlund) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Regeringen beslutade den 26 oktober 2000 att bifalla en ansökan från Romersk-katolska kyrkan om hjälp av staten med att bl.a. bestämma och ta in avgifter från dem som tillhör trossamfundet.

Av 2 kap. 3 § första stycket 8 SdbL framgår att uppgifter om avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund får behandlas i Skatteverkets beskattningsdatabas för tillhandahållande av information som behövs hos verket för fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning och betalning av avgifterna.

Enligt 5 § avgiftslagen skall ett trossamfund som får statlig hjälp varje år på medium för automatisk databehandling till Skatteverket lämna de uppgifter som behövs för att bestämma, debitera, redovisa och ta in avgifterna. Uppgifterna skall gälla för visst inkomstår och får endast avse personer som, med undantag av medlemmar i Svenska kyrkan, har eller anses ha samtyckt enligt 6 § avgiftslagen till att betala avgift till trossamfundet.

Andra registrerade trossamfund än Svenska kyrkan skall enligt 6 § första stycket avgiftslagen - innan uppgifterna lämnas till Skatteverket - inhämta skriftligt samtycke från de personer vilkas avgifter skall tas in med statlig hjälp. Samtycket skall avse avgiftsskyldigheten till trossamfundet och att avgifterna tas in med statlig hjälp. Om trossamfundets stadgar innehåller regler om skyldighet för medlemmarna att betala avgift till trossamfundet i den ordning som gäller för skatter och avgifter enligt SBL anses dock enligt bestämmelsens andra stycke, medlemmarna ha lämnat sådant samtycke som avses i första stycket.

Enligt stadgarna för Trossamfundet Romersk-katolska kyrkan är den som döpts i Romersk-katolska kyrkan eller som efter dopet i ett annat kristet samfund blivit upptagen i Romersk-katolska kyrkan och som inte anmält sitt utträde, medlem i kyrkan. Medlem är enligt stadgarna skyldig att efter förmåga betala kyrkoavgift vilken hanteras i enlighet med vad som stadgas i lagen av den 1 januari 2000 om avgift till registrerat trossamfund. Med stöd av dessa stadgebestämmelser använder sig Romersk-katolska kyrkan av sådant samtycke via stadgarna som avses i 6 § andra stycket avgiftslagen vid uttag av avgifterna.

Inför inkomståret 2001 lämnade Romersk-katolska kyrkan uppgift till Riksskatteverket (numera Skatteverket) om att C.B. var medlem i trossamfundet. På grundval av denna uppgift debiterade Skattemyndigheten i Västerås (numera Skatteverket) henne en avgift till Romersk-katolska kyrkan. C.B. begärde att skattemyndigheten skulle undanröja avgiften eftersom hon inte var medlem i eller sympatiserade med trossamfundet. Skattemyndigheten uppmanade henne då att komma in med ett intyg från Romersk-katolska kyrkan om att uppgiften om hennes medlemskap var felaktig. Då hon inte efterkom uppmaningen avslog skattemyndigheten i ett omprövningsbeslut hennes begäran.

Frågan i målet är om skattemyndigheten haft tillräckligt underlag för sitt omprövningsbeslut angående avgiften eller om skattemyndigheten borde ha inhämtat ytterligare utredning angående C.B:s medlemskap i trossamfundet.

Av 4 § avgiftslagen framgår att SBL:s regler skall tillämpas vid bestämmande, debitering, redovisning och betalning av den aktuella avgiften. Därav följer att även SBL:s regler om omprövning och överklagande är tillämpliga när det gäller beslut om avgifter. Någon bestämmelse om när ett ärende skall anses tillräckligt utrett för att kunna ligga till grund för ett omprövningsbeslut eller hur ansvaret för att inhämta erforderlig utredning skall fördelas mellan myndigheten och den enskilde finns dock inte i SBL utan får i stället avgöras med ledning av förvaltningslagen (1986:223) och allmänna förvaltningsrättsliga

principer.

I 4 § förvaltningslagen finns en regel om allmän serviceskyldighet som innebär att varje myndighet skall lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Någon uttrycklig bestämmelse om utredningsansvarets fördelning mellan myndighet och enskild part finns dock inte i förvaltningslagen men enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer anses myndigheten ha ett ansvar för att dess ärenden blir tillräckligt utredda (jfr Hellners m.fl., Förvaltningslagen - med kommentarer, 2003 s. 73 f. och Ragnemalm, Förvaltningsprocessrätts grunder, 7 u. 2001 s. 56 f.). Vad som är tillräcklig utredning kan inte anges generellt utan får avgöras från fall till fall. Enligt praxis anses utredningspliktens fördelning vara beroende av bl.a. ärendets natur, vem som tagit initiativ till ärendet och om det finns ett starkt allmänt intresse i ärendet.

De avgifter som andra trossamfund än Svenska kyrkan tar ut av dem som tillhör trossamfundet är av privaträttslig natur. Skatteverkets hjälp med att ta in avgifterna är ingripande för den enskilde, bl.a. mot bakgrund av att avgiften behandlas som en skatt och att en obetald avgift kan lämnas till kronofogdemyndigheten för indrivning (prop. 1998/99:38 s. 229). Härtill kommer att det är Skatteverket, som på grundval av uppgifter från trossamfundet, initierar ett enskilt debiteringsärende. Nämnda omständigheter talar enligt Regeringsrättens mening för att Skatteverket har ett ansvar för att ett ärende i ett fall som det nu aktuella blir tillräckligt utrett.

I förevarande fall har C.B. bestritt medlemskap i Romersk-katolska kyrkan och anfört att hon aldrig har sympatiserat med detta trossamfund. Hon har vidare uppgett att hon invandrat till Sverige från Tjeckien där det enligt lag var förbjudet att registrera befolkningen hos kyrkliga organisationer och att hon under 1970-talet blev medlem i den svenska kyrkan men sedermera utträtt ur densamma samt att hon därefter inte varit medlem i någon kyrka. C.B. får härigenom anses ha anfört omständigheter som ger stöd för hennes bestridande av medlemskapet.

Det har visserligen inte ankommit på skattemyndigheten att avgöra den privaträttsliga frågan om C.B:s medlemskap i Romersk-katolska kyrkan. Medlemskapet har emellertid varit en nödvändig förutsättning för att skattemyndigheten skulle kunna debitera henne avgift till kyrkan. Frågan om C.B:s medlemskap har följaktligen varit av avgörande betydelse vid skattemyndighetens omprövningsbeslut. Mot bakgrund av vad hon anfört i fråga om medlemskapet och de ingripande konsekvenser ett beslut om uttagande av avgift har för den enskilde borde skattemyndigheten därför på egen hand ha kompletterat utredningen t.ex. genom att inhämta ett yttrande från trossamfundet i syfte att klargöra huruvida trossamfundets uppgift om C.B:s medlemskap varit riktig och avgiftsskyldighet därmed förelegat.

Regeringsrätten finner således att den utredning som har legat till grund för skattemyndighetens omprövningsbeslut inte har varit tillräcklig och att ansvaret för att inhämta ytterligare utredning i ärendet har vilat på myndigheten. Målet bör därför återförvisas till Skatteverket för fortsatt handläggning.

Beträffande C.B:s övriga yrkanden gäller att det inte ankommer på Regeringsrätten att besluta om ändringar av svensk lagstiftning eller att anmäla Åklagarkammaren i Västerås till tillsynsmyndighet.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten undanröjer underinstansernas avgöranden i den del som avser C.B:s avgift till Romersk-katolska kyrkan och återförvisar målet till Skatteverket för fortsatt handläggning i denna del.

Regeringsrätten avvisar C.B:s yrkanden om att Regeringsrätten skall besluta om ändringar av svensk lagstiftning och anmäla Åklagarkammaren i Västerås till tillsynsmyndighet.

Föredraget 2005-11-30, föredragande Lundström, målnummer 3001-04

Sökord: Uppbörd; Taxeringsprocess

Litteratur: Prop. 1998/99:38 s. 216-221 och 226-235; Hellners m.fl., Förvaltningslagen - med kommentarer, 2003 s. 73 f.; Ragnemalm, Förvaltningsprocessrättens grunder, 7 u. 2001 s. 56 f.
